

For så vidt angår praksis med hensyn til meddelelse af dispensationer fra de fastsatte tilgængelighedsfrister kan oplyses, at en opgørelse over ca. 1600 dispensationsansøgninger fra perioden 1986-1990 viser, at 40 helt er blevet afslået.

Uanset at praksis således viser, at langt størsteparten af anmodninger om tilgængelighed er imødekommet, må det erkendes, at den hidtidige ordning har kunnet opfattes som uigennemsigtig, og at der er behov for en klarere regulering af dette område.

3.

Det skal præciseres, at spørgsmålet om almindelig aktindsigt efter offentlighedsloven og parters aktindsigt efter forvaltningsloven ikke ændres ved, at sager, dokumenter m.v. afleveres til arkiverne. Forholdet er her, at sager, dokumenter m.v., der efter de nævnte love er undergivet aktindsigt, også efter aflevering til arkiverne vil kunne benyttes i overensstemmelse hermed.

Om forholdet mellem aktindsigt efter offentligheds- og forvaltningslovene og arkivadgang skal derudover bemærkes:

Aktindsigt efter offentligheds- og forvaltningslovene kræver, at den, der begærer aktindsigt, angiver de dokumenter eller den sag, som der ønskes indsigt i (offentlighedslovens § 4, stk. 3). Af bemærkningerne til offentlighedsloven fremgår, at der ikke kan forlanges adgang til at gennemgå en forvaltningsmyndigheds journalmateriale med henblik på herigenem at finde frem til sager, hvis dokumenter man kan have interesse i at blive gjort bekendt med, ligesom bestemmelsen ikke giver adgang til at gennemse alle sager af en bestemt art eller sager, der er blevet journaliseret i en bestemt periode. I modsætning hertil tager en historisk undersøgelse ofte udgangspunkt i en konstatering af, om der overhovedet findes arkivalier, der indeholder oplysninger om dette eller hint forhold. Arkivbenyttelse medfører således som regel en mere vidtgående udnyttelse af forvaltningens sagsmateriale end aktindsigt i offentlighedslovens forstand.

Til § 20

Bestemmelsen fastsætter, at offentlige arkivalier som hovedregel er tilgængelige for enhver, når arkivalierne er 30 år gamle. Udgangspunktet for forslaget er således en væsentlig liberalisering af adgangen til arkivalier i forhold til den nugældende generelle 50-års frist.

En forlængelse af fristen vil kun kunne ske, når der foreligger ganske særlige beskyttelseshensyn, jf. bemærkninger til § 21 og § 22. Det bemærkes endvi-

dere, at der efter § 24 kan dispenseres fra den generelle tilgængelighedsfrist, når arkivalierne er afleveret før 30-års fristens udløb, jf. bemærkninger til § 24.

Det understreges, at enhver har adgang til at benytte offentlige arkivalier. Der stilles således ikke særlige krav til benyttere, f.eks. om forskningsmæssig baggrund.

Til § 21

Bestemmelsen giver den afleverende myndighed mulighed for at fastsætte en længere tilgængelighedsfrist for arkivalier, der indeholder oplysninger, der af hensyn til offentlige interesser, herunder hensynet til statens sikkerhed eller hensynet til fremmede magter, eller til private økonomiske interesser, ikke efter udløbet af den generelle 30 års frist kan gøres frit tilgængelige. De hensyn, der kan betinge en forlængelse af 30 års fristen, svarer til dem, der i offentlighedslovens § 13 kan hjemle undtagelse fra aktindsigt, således at arkivmyndighedens administration i forhold til brugerne kan blive så smidig som mulig.

Det forudsættes i denne forbindelse, at fastsættelse af en længere frist så vidt muligt sker ved afleveringen.

Det er i den forbindelse under høringen hævdet, at myndighedernes adgang til at fastsætte særlige tilgængelighedsfrister vil resultere i, at reglerne på området bliver uigennemsigtige for offentligheden samt administrativt tyngende for arkiverne.

Det er yderligere hævdet, at reglen vil kunne medføre, at der fastsættes forskellige tidsfrister for materiale af samme karakter, der afleveres fra forskellige sideordnede myndigheder, f.eks. politimestre. Det er i denne forbindelse foreslået, at der i de særlige tilfælde skal gælde en generel, længere tilgængelighedsfrist.

Det skal hertil bemærkes, at forlængelse af 30-års fristen kun forudsættes foretaget, hvor dette er *nødvendigt* til beskyttelse af *væsentlige* hensyn til de nævnte interesser.

Det er således præciseret, at myndighederne ikke kan udøve et vilkårligt skøn ved fastsættelsen af en særlig frist, og det bemærkes i denne forbindelse, at fastsættelse af længere tilgængelighedsfrist skal ske efter drøftelse med det modtagende arkiv.

Beskyttelseshensynene er som nævnt udformet på grundlag af offentlighedsloven. Det forudsættes, at beskyttelseshensynene i forbindelse med arkivadgang på grund af den forløbne tid - normalt 30 år - vil gøre sig gældende med væsentlig mindre vægt